

Wat is kenmerkend voor een pelgrimstocht?

Een pelgrimstocht heeft zeker drie kenmerken. En die drie kenmerken, die gelden dus ook voor de pelgrim.

1. Je reist naar een doel waar je God hoopt te ontmoeten

Het eerste kenmerk heeft te maken met het doel. Als pelgrim ben je op reis naar een doel waar je God hoopt te ontmoeten. Of waar je méér van God ontdekt. Denk maar even aan de mensen, vroeger in Israël, toen de tempel in Jeruzalem nog bestond. Drie keer per jaar trokken uit het hele land pelgrims naar Jeruzalem om daar de grote feesten te vieren: het Paasfeest, het Pinksterfeest of Wekenfeest, en het Loofhuttenfeest. We zijn deze dienst begonnen met Psalm 122, het lied van een pelgrim: 'Ik ben zó blij als anderen tegen me zeggen: Kom we gaan naar Jeruzalem! Ga je mee? Doe net als wij!' Van de tempel in Jeruzalem had God Zelf gezegd: 'Daar wil Ik wonen, en daar kunnen mensen Mij vinden. Mijn huis zal een bedehuis zijn voor álle volken.' Een pelgrim is op weg naar een plek waarvan hij of zij hoopt dat God Zich dáár op een bijzondere manier laat kennen. In de christelijke traditie zijn er allerlei plaatsen tot bedevaartsoorden geworden. In Nederland is dat bijvoorbeeld Heiloo in Noord-Holland. Heel bekende bedevaartsoorden zijn ook Rome, en Santiago de Compostella, en Lourdes, en wat dichterbij huis Kevelaar, net over de Duitse grens. Het zijn vooral Rooms-Katholieke pelgrimsoorden. Protestantenvrij zijn wat dit betreft altijd wat meer terughoudend geweest, omdat het bijgeloof snel op de loer ligt. Dat het niet meer draait om God Zelf, maar om Maria die verschenen zou zijn, of om heilig water, of om de beenderen van een overleden heilige. Maar ik moet zeggen: ik heb een aantal reizen naar Israël gemaakt en die heb ik ook altijd ervaren als pelgrimsreizen. Mijn doel was om méér te ontdekken van de Bijbel, en dat gebeurde ook. In Israël kwam voor mij de Bijbel nog meer tot leven, en dat bracht me dichterbij God. En nu zegt de schrijver van Hebrëen 11: 'Ook al die mensen uit het Oude Testament, ook zij waren onderweg naar een bestemming waar ze God hoorden te ontmoeten.' Het meest nadrukkelijk brengt hij dat onder woorden in de verzen 13 tot 16: 'Deze allen zijn in het geloof gestorven. Zij hebben de vervulling van de beloften niet verkregen (met andere woorden: zij hebben niet meegemaakt dat de Messias kwam, de Messias die alle dingen weer goed zou maken), maar ze hebben die vervulling van de beloften vanuit de verte gezien en geloofd en begroet, en zij hebben beleden dat zij vreemdelingen en bijwoners op de aarde waren. (Dat ze hier op aarde dus te gast waren.) Want wie zulke dingen zeggen, laten duidelijk blijken dat zij een vaderland zóeken. En als zij aan het vaderland gedacht hadden vanwaaruit zij weggegaan waren (uit Ur der Chaldeeën, waar Abraham ooit vandaan kwam), dan zouden zij gelegenheid gehad hebben om terug te keren. Maar nu verlangen zij naar een beter, dat is naar een hemels vaderland. Daarom schaamt God Zich niet voor hen om hun God genoemd te worden. Want Hij had voor hen een stad gereedgemaakt.' Dus wat zegt de schrijver? 'Abraham, Izak, Jakob en al die andere mensen uit het Oude Testament, ze keken vooruit. Ze wisten dat ze toeleefden naar een hemels vaderland, naar een tijd waarin alles goed zou zijn: geen pijn meer, geen zorg meer, geen verdriet meer, geen dood meer, geen rouw meer... Ze leefden toe naar een plaats waar ze helemaal samen met God zouden leven.' Kijk, en dat is nou het leven als pelgrim ten voeten uit. Je leeft toe naar God Zelf, je leeft toe naar een nieuw bestaan, waar Hij álles is voor iedereen. 'Maar', zegt de schrijver van de Hebrëenbrief – we weten trouwens niet wie deze brief geschreven heeft, dat staat er niet in – 'maar al die

mensen uit het Oude Testament kenden dat mooie Vaderland alléén uit de beloften die God hun had gegeven. Wij hebben al méér mogen zien,' zegt de schrijver. En dan bedoelt hij: 'Wij hebben Jezus gezien, in Zijn heerlijkheid! En Hij heeft ons beloofd om een plaats voor ons klaar te gaan maken in dat Vaderhuis met de vele woningen, in de hemelse heerlijkheid, bij God.' Ze moesten het dus doen, Abraham, Izak, Jakob en ál die anderen, met de beloften van God. Maar ze vertróúwden ook op God! Ze gelóófdén in Hem! En door dat gelóóf hebben ze heel bijzondere dingen gedaan. Door dat gelóóf hielden ze stand, en hielden ze moed, dwars door alles heen. En zo is dat ook voor ons! Ook wij hebben een belofte gekregen. Jezus heeft ons beloofd om terug te komen. Hij heeft de belofte gegeven dat Hij dan recht zal spreken en dat het Koninkrijk van God dan ten volle zal

doorbreken. En Hij heeft laten zien, door Zijn eigen offer, dat Hij betrouwbaar is. Hij heeft Zelf voorzeggd dat Hij uit de doden zou opstaan, en Hij is opgestaan. En Hij zegt: 'Ik leef en U zult leven!' (Johannes 14: 19). Aan die belofte mogen we vasthouden. Dát is het doel van ons bestaan! We zijn op weg naar het eeuwige leven, en dat doel, dat maakt ons tot pelgrims. Besef je dat het doel waar je toe reist ook je hele levensreis bepaalt? Als je op weg bent om een dakgoot te gaan repareren, dan heb je andere kleren aan dan wanneer je op weg bent naar een date. En als je op weg bent naar iemand die op sterven ligt, dan is dat een heel andere tocht dan wanneer je naar een bruiloft gaat. Als je zonder God in het leven staat, dan is de dood het einde. Het is een soort blinde muur, waar alles stopt. Terwijl je als christen, als pelgrim onderweg bent naar een feest, naar het hemels Jeruzalem, waar alles goed is. Je bent als gelovige in Jezus Christus niet op weg naar je begrafenis, maar je bent op weg naar je bruiloft, naar de bruiloft van het Lam, van Jezus, de Bruidegom, met ons als Zijn Bruid! Stel dat je op weg bent naar zo'n blinde muur, zonder God. Wat is dan je doel? Je moet het dan allemaal hebben van het hier en nu. Dus je moet het maximale uit dit leven halen. De één wil dan maximaal scoren, met een geweldige carrière, beroemdheid, inkomen, huis, auto, noem maar op. De ander wil vooral heel veel zién, wereldreizen maken, of heel veel beleven, de meest bizarre dingen: bungeejumpen of voor een paar miljoen de ruimte in. Het kan ook

anders zijn. Misschien geloof je niet in God, maar heb je als doel om in dit leven zoveel mogelijk te doen voor anderen. Zodat jouw leven betekenis heeft gehad. Zo'n steen in een rivier, waardoor het water een andere loop heeft gekregen. Maar hoe je doelen ook zijn, ze liggen altijd in dít leven. Want meer is er niet... Als je gericht bent op de ontmoeting met God, dan is er wél meer. Dan ebn je op weg naar de wereld van God. En dan zul je altijd vanuit Zijn ogen naar dit leven kijken, naar het hier en nu. En dan zijn er een heleboel dingen volstrekt onbelangrijk en onbenullig. Vraag het je maar af: 'Als ik later bij God en en ik kijk terug, is het dan belangrijk waar ik nu mee bezig ben, of niet?' Heel veel dingen zijn dan onbelangrijk. Wat een opluchting! Dat kan allemaal weg! Allemaal ballast! Dat is het eerste: een pelgrimsreis wordt bepaald door het doel: je reist toe naar een plek waar je God beter zult leren kennen.

2. Als pelgrim ben je een vreemdeling

Dan het tweede: dat doel bepaalt ook je reis. Een pelgrim reist door vreemd gebied. Als pelgrim ben je een vreemdeling op deze aarde. Kijk maar mee in vers 13: 'Deze allen zijn in het geloof gestorven. Zij hebben de vervulling van de beloften niet verkregen, maar hebben die vanuit de verte gezien en geloofd en begroet, en zij hebben beleden dat zij vreemdelingen en bijwoners op de aarde waren.' Eerder, in vers 9, heeft de schrijver erop

gewezen dat Abraham, Izak en Jakob in tenten woonden. Ze woonden in het land van de belofte. God had hun het land beloofd, maar het was nog niet hun eigendom. Ze konden er nog geen huis bouwen, ze woonden in tenten. 'En,' zo zegt die schrijver dan, 'zo werkt dat ook in het leven van een pelgrim.' 'Want', vers 10, 'Abraham verwachtte de stad die fundamenten heeft, waarvan God de Ontwerper en Bouwer is.' Abraham was een stadsbewoner, hij kwam uit Ur der Chaldeëen, een geweldige stad, een wereldstad, met enorme luxe en vloerverwarming. Hij ging niet voor zijn lol in tenten wonen! Nee, hij deed het omdat Góð hem had geroepen. En als jij en ik leven achter Jezus aan, in Zijn voetspoor, dan zijn ook wij onderweg. Dan ben je altijd een vreemdeling en een bijwoner in deze wereld. Als christenen zijn wij allemaal allochtonen, ook al woont onze familie misschien al eeuwen in Nederland. Ben je dan wereldvreemd? Nou, misschien op sommige punten wel. Ik kijk bijvoorbeeld al lang niet meer naar *De slimste mens*, omdat 60 % van de vragen gaat over filmsterren en BN-ers en showbiz, dat weet ik allemaal niet en dat vind ik totaal niet erg. Maar ik vind het wél heel mooi dat er christenen zijn die enorm goed zijn in hun vakgebied. Zoals Beatrice de Graaf, hoogleraar geschiedenis en terrorisme-expert en tegelijk ook belijdend christen. Of Heino Falcke, één van de meest toonaangevende sterrenkundigen in de wereld, en ook uitgesproken christen. Je hoeft bepaald niet wereldvreemd te zijn, maar het gaat erom dat je koers houdt, dat je beseft wat je bestemming is, dat je daarom de goede keuzes maakt en dat alles wat je doet dienstbaar is aan God en aan mensen. Graaf je niet in in je luxe leventje, graaf je niet in in deze wereld, maar blijf onderweg, blijf in beweging, dit leven is een doorgangshuis. Heb je weleens in een doorgangshuis gewoond? Het éne huis, daar moest je al uit, maar het andere huis is nog niet klaar. Dan woon je tijdelijk in een doorgangshuis. Ga je dat hele huis opknappen? Natuurlijk niet! Je doet alleen het hoogst noodzakelijke. Ons leven hier op aarde is een doorgangshuis. Graaf je niet in!

In de 19e eeuw kwam er een keer een reiziger op bezoek bij een rabbi in Polen, rabbi Hofetz Chaim. De reiziger keek om zich heen en zag vooral veel boeken, maar verder alleen een tafel en een bank. Hij vroeg: 'Rabbi, het is hier zo leeg. Waar zijn uw meubels?' De rabbi keek hem aan en zei: 'Waar zijn uw meubels?' 'Mijn meubels?' zei de reiziger. 'Ik ben hier een bezoeker. Ik ben alleen op doorreis.' 'Ik ook,' zei de rabbi. Weet je wat ik een heel mooie zin vind, in Hebreeën 11? Vers 16: 'Maar nu verlangen zij naar een beter, dat is naar een hemels vaderland. *Daarom schaamt God Zich niet voor hen om hun God genoemd te worden.* Want Hij had voor hen een stad gereedgemaakt.' God schaamt Zich niet voor jou als je niet veel meubels hebt. Hij schaamt Zich niet voor iemand die misschien niet beroemd is en geen topbaan heeft, maar wel bekendstaat als iemand bij wie je altijd terecht kunt. God schaamt Zich niet voor iemand die geen mooie, dure kleren heeft maar wel het Evangelie deelt met anderen. Als je altijd ál je keuzes tegen het licht houdt van de eeuwigheid, dan leef je hier op aarde inderdaad als vreemdeling, als bijwoner. Maar je bent wel pelgrim, onderweg naar een feest! Dat is het tweede kenmerk van een pelgrimstocht. (1) Het doel is een plek waar je God hoopt te ontmoeten. (2) De weg daarheen ga je als vreemdeling.

3. Je reist als pelgrim nooit alleen

En tenslotte het derde: (3) je reist als pelgrim nooit alleen. Ja, je kunt weleens een poosje alleen wandelen. Een vriend van me wandelde van Assisi naar Rome en hij vond dat heerlijk, urenlang gewoon alleen zijn, met zijn eigen gedachten. Maar onderweg waren er ook altijd de mooie ontmoetingen, onderweg in een *bed & breakfast*, of tijdens het wandelen. Je bent niet de enige. Heb je gemerkt hoe de Here Jezus bidt voor ons als Zijn volgelingen? Hij bidt voor Zijn leerlingen, die wel 'in de wereld' zijn (vers 11), maar die niet 'van de wereld' zijn (vers 16). En als de Here Jezus voor hen bidt, dan bidt Hij steeds voor Zijn volgelingen als gróép. Later, in vers 21 en 22, bidt Hij ook nog om eenheid tussen Zijn kinderen: 'En Ik heb hun de heerlijkheid gegeven die U Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, zoals Wij Eén zijn; Ik in hen, en U in Mij, opdat zij volmaakt één zijn en opdat de wereld erkent dat U Mij gezonden hebt en hen liefgehad hebt, zoals U Mij hebt liefgehad.'

Als pelgrim ben je niet alleen. God geeft ons aan elkaar. Dat is zóiets moois! En Hij weet wanneer je hulp nodig hebt. Ik las een verhaal uit het leven van Paul Gerhardt. Hij leefde van 1607 tot 1676. Dat was een moeilijke tijd. Toen hij elf jaar was, brak de Dertigjarige Oorlog uit, een oorlog die in heel Europa onvoorstelbaar veel ellende gaf, en oneindig veel slachtoffers heeft gekost. De Dertigjarige Oorlog viel samen met de laatste dertig jaar van onze Tachtigjarige Oorlog. Heel Europa stond in brand. In die tijd werd Paul Gerhardt predikant. Toen hij al wat ouder was, trouwde hij met Anna Maria Barthold. Ze kregen vijf kinderen. Vier van die kinderen overleden al heel jong. Eén zoon heeft hen overleefd. In 1657 kreeg Paul Gerhardt een beroep naar de Nikolaikirche in Berlijn. Binnen korte tijd was hij erg geliefd. Maar wat gebeurde er? Keurvorst Friedrich Wilhelm I van Brandenburg wilde niet dat er strijd zou zijn tussen de Lutheranen en de Calvinisten. Dus alle predikanten moesten een verklaring ondertekenen dat ze niets zouden zeggen wat bij de andere partij verkeerd zou kunnen vallen. Paul Gerhardt was zelf Lutheraan, hij was heel mild en zou nooit bewust anderen beledigen, maar hij vond het principieel onjuist dat een vorst bepaalde wat hij wel of niet mocht zeggen. Hij wilde alleen trouw zijn aan God in alles wat hij zei. Dus hij tekende niet. Daarop werd hij geschorst. De mensen kwamen daartegen in het geweer, er weden petities geschreven en na een jaar werd Paul Gerhardt in ere hersteld. Maar vervolgens bleek dat de keurvorst toch nog steeds van hem verwachtte dat hij zich aan de voorschriften hield. Dat kon hij niet beloven, en hij werd ontslagen. Samen met zijn vrouw en zoontje verliet hij Berlijn, zonder te weten waar hij naartoe moest. Onderweg overnachtten ze ergens in een herberg. Daar, in die herberg, werd het Anna Maria teveel. Ze brak en ze was ontroostbaar. Op dat dieptepunt in zijn leven greep Paul Gerhardt terug op Psalm 37: 5, een tekst die veel voor hem betekende: 'Wentel uw weg op de HERE en vertrouw op Hem, Hij zal het doen.' Hij troostte zijn vrouw met die woorden en met het lied dat hij eerder had geschreven naar aanleiding van die Bijbeltekst:

*Beveel gerust uw wegen,
Al wat u 't harte deert,
der trouwe hoed' en zegen
van Hem, die 't al regeert.
Die wolken, lucht en winden
wijst spoor en loop en baan,
zal ook wel wegen vinden
waarlangs uw voet kan gaan.*

Diezelfde avond kwamen er in die herberg twee mannen aan. Ze bleken op weg te zijn naar Berlijn, ze zouden daar op zoek gaan naar een predikant, een zekere ds. Paul Gerhardt. Het was voor iedereen een grote verrassing dat ze elkaar dáár ontmoetten, en wat bleek? De twee mannen waren gestuurd door een andere vorst, Christian I van Saksen-Merseburg. Hij had gehoord dat Paul Gerhardt ontslagen was en stuurde nu boodschappers om te zeggen dat hij welkom was in Merseburg. Inderdaad kreeg het gezin daar onderdak. Door bemiddeling van Christian I kreeg Paul Gerhardt een jaar later opnieuw een aanstelling als predikant, nu in de stad Lübben. Maar inmiddels was toen zijn vrouw overleden. Zelf heeft hij er nog zeven jaar mogen werken, tot zijn overlijden toen hij 69 jaar oud was. Dit voorval, onderweg in die herberg, tekent de trouw van God. Hij laat Zijn kinderen nooit aan hun lot over. Onderweg op die pelgrimsreis geeft hij medereizigers. En allemaal hebben we medereizigers nodig. Want pelgrimeren is niet alleen mooi, het is soms ook loodzwaar. Vergis je niet. Daarom is een gemeente ook zo belangrijk. Wees er zuinig op, op je lidmaatschap van de gemeente. Laat je niet loszingen van de gemeente van Christus. Want alleen ben je kwetsbaar. Samen zijn we onderweg. Samen maken we een pelgrimsreis. En samen kijken we uit naar het einddoel: de stad die God heeft klaargemaakt. Een stad met fundamenten. Een hemels Vaderland. Geef nooit op. Graaf je niet in. Maar ga mee! Ga mee tot we eindelijk Thuis komen. Amen.